

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain 15 luvun 1 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan työttömyysturvalakia muutettavaksi. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sovitellun työttömyysetuuden maksamista koskevaa voimaantulosäännöstä siten, että enimmäismaksuajan täyttymisestä

huolimatta soviteltua työttömyysetuutta voitaisiin myöntää 31 päivään joulukuuta 2007 saakka.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Sovitellun työttömyysetuuden enimmäisaika

Työttömyysturvalain (1290/2002) 4 luvun 1 §:ssä säädetään tilanteista, joissa voidaan myöntää soviteltua työttömyysetuutta. Lainkohdan mukaan soviteltuun työttömyysetuuteen on oikeus työnhakijalla, joka tekee osa-aikatyötä, ei kuitenkaan, jos osa-aikaisuus perustuu työntekijän aloitteesta tapahtuneeseen työajan lyhentämiseen ja työnhakijalla, jonka päivittäistä tai viikoittaista työaikaa on lyhennetty lomautuksen johdosta tai jonka työnteko on estynyt sellaisen työtaistelutoimenpiteen takia, jolla ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihinsa tai työoloihinsa. Oikeus on myös työnhakijalla, joka on vastaanottanut enintään kaksi viikkoa kestävä kokoaikatyön sekä työnhakijalla, jolla on tuloa sivutoimisesta yritystoiminnasta tai omasta työstä.

Lain 4 luvun 6 §:n 1 momentin mukaan soviteltua työttömyysetuutta maksetaan enintään 36 kuukaudelta. Enimmäiskestoa sovelletaan niihin työttömyysetuuksiin, jotka on

maksettu ajalta 1 päivästä huhtikuuta 2000 lukien. Sovitellun työttömyysetuuden enimmäisaikaa koskevan 4 luvun 6 §:n 1 momentin voimaantulosta säädetään työttömyysturvalain 15 luvun 1 §:n 5 momentissa. Voimassa olevan lain 15 luvun 1 §:n 5 momentin mukaan enimmäisajan täyttymisestä huolimatta soviteltua työttömyysetuutta voidaan myöntää 31 päivään joulukuuta 2005 saakka. Enimmäismaksuajan täytyttyä soviteltua työttömyysetuutta voidaan maksaa henkilölle, joka on ottanut vastaan enintään kaksi viikkoa kestävä kokoaikatyön. Sellaiselle työttömyysetuuden saajalle, joka on ennen sovitellun työttömyysetuuden enimmäismaksuajan täyttymistä täyttänyt lain 6 luvun 9 §:ssä määritellyn lisäpäiviin oikeuttavan iän, voidaan sovitellun työttömyysetuuden enimmäisajan täyttymisestä huolimatta maksaa soviteltua etuutta. Säännöksellä on parannettu ikääntyneiden mahdollisuuksia osa-aikaiseen työllistymiseen ilman työttömyysturvan heikennyksiä. Enimmäisajan laskemisen aloitetaan alusta, kun henkilö on työskennellyt yhdenjaksoisesti vähintään kuuden kuukauden ajan kokoaikatyössä tai on enimmäisajan tultua täyteen täyttänyt uudelleen

työssäoloehdon.

Työttömyysetuuden saamisen perusedellytys on se, että henkilö hakee kokoaikatyötä ja on valmis sen vastaanottamaan. Sovitellun työttömyysetuuden laskentaperusteet lisäävät työttömyysaikana tehtävän satunnaisen tai osa-aikaisen työn kannattavuutta suhteessa kokonaan työttömän työttömyysetuuteen ja täten kannustavat vähäisenkin työn tekemiseen. Toisaalta esimerkiksi jatkuvassa osa-aikatyössä korvaustaso osa-aikatyön palkka ja soviteltu päiväraha yhteenlaskien saattaa muodostaa kynnyksen kokoaikatyöhön hakeutumiseksi. Ansiopäivärahassa tätä vaikutusta lieventää osittain se, että laissa on säädökset ansiopäivärahan tason uudelleen määrittelylle henkilön täytettyä työssäoloehdon myös osa-aikaisen työn perusteella. Sovitellun työttömyysetuuden enimmäiskesto voi osaltaan myös nostaa kynnystä hakeutua osa-aikaisiin töihin. Sovitellun työttömyysetuuden enimmäismaksuaikaa koskevan säännöksen tarkoitus on osaltaan estää tilanteita, joissa sovitellusta etuudesta tulee pysyväisluonteinen palkkasubventio vajaata työaikaa tekeville henkilölle tai sivutoimiselle yrittäjälle. Työttömyysturvan tarkoituksena ei ole osa-aikatyömarkkinoiden tukeminen. Kuitenkin on tarkoituksenmukaista tukea osa-aikatyössä pysymistä tilanteessa, jossa koko-aikatyötä ei ole tarjolla.

Sosiaali- ja terveysministeriön tarkoituksena on teettää tutkimus siitä, miten sovitellun työttömyysetuus vaikuttaa työmarkkinoihin, työn tarjoamiseen ja työn vastaanottamiseen. Tästä syystä sovitellun työttömyysetuuden enimmäisajan voimaantuloa koskevaa työttömyysturvalain 15 luvun 1 §:n 5 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sovitellun työttömyysetuutta voitaisiin edelleen maksaa enimmäisajan täyttymisestä huolimatta 31 päivään joulukuuta 2007 saakka.

2. Esityksen vaikutukset

2.1. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Soviteltua työttömyysetuutta on vuonna 2005 maksettu kuukausittain keskimäärin 18 000 ansiopäivärahan saajalle, 8200 työmarkkinatuen saajalle ja 3 500 peruspäivärahan saajalle. Kaikista vuoden aikana päivära-

haa saaneista noin 25 prosenttia on saanut soviteltua päivärahaa. Työmarkkinatuen saajista 14 prosenttia on saanut soviteltua työmarkkinatukea. Useimmiten soviteltua työttömyysetuutta on maksettu vain lyhyen aikaa.

Sellaisia henkilöitä, joille on maksettu soviteltua etuutta yli 36 kuukautta ja jotka tulevat olemaan sovitellun etuuden piirissä vuoden 2005 viimeisen neljänneksen aikana, on ansioturvassa arviolta 1 250 henkilöä, peruspäivärahassa 400 ja työmarkkinatuessa 1 100 henkilöä. Lukuun eivät sisälly henkilöt, jotka ovat täyttäneet 57 vuotta ennen enimmäiskeston täyttymistä, ja joille voidaan maksaa soviteltua etuutta ilman enimmäiskestoja. Enimmäiskeston soveltaminen ei kuitenkaan kaikilta lopettaisi sovitellun työttömyysetuuden maksamista; varsinkin ansioturvassa 36 kuukauden enimmäiskeston ylittäneiden joukossa on henkilöitä, joille soviteltua päivärahaa maksettaisiin lyhytaikaisen kokoaikatyön perusteella.

Voimassa olevan lain mukaan 36 kuukauden enimmäiskeston ylittäjällä ei ole enää oikeutta soviteltuun työttömyysetuuteen vuoden 2005 alusta lukien. Jos enimmäiskesto sovellettaessa puolet pyrki sen täytyttyä hakeutumaan kokoaikatyöhön tai jatkaisi osa-aikatyötä ilman työttömyysetuutta ja puolet luopuisi osa-aikatyöstä saaden täyttä työttömyysetuutta, sovitellun etuuden maksamisen jatkamisella ei ole merkittävää taloudellista vaikutusta.

2.2. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan

Pisimpään soviteltua työttömyysetuutta on maksettu niille, joilla sovitellun perusteena on ollut osa-aikatyö. Rungas puolet kaikista soviteltua ansiopäivärahaa saaneista on ollut osa-aikatyössä. Kuitenkin niistä, joille on maksettu soviteltua päivärahaa yli 36 kuukauden, osa-aikatyössä on ollut lähes 90 %. Perusturvassa osa-aikatyö on ollut vieläkin selkeämpi peruste. Kaikista soviteltua etuutta saaneista ja yli 36 kuukaudelta saaneista osa-aikatyö on ollut perusteena yli 90 %:lla.

Mitä pidempään soviteltua työttömyysetuutta on maksettu, sitä suurempi osuus saa-

jista kuuluu vanhempiin ikäluokkiin. Ansioturvassa sovitellun päivärahan saajista kolme neljäsosaa on ollut naisia. Pitkän soviteltua saaneista naisten osuus on vieläkin suurempi eli 86 %.

Sovitellun päivärahan saajat jakaantuvat hyvin epätasaisesti eri ammattiryhmiin ja työttömyyskassoihin. Ansioturvan rekisteritietojen mukaan soviteltua päivärahaa on yksinkertaisesti maksettu yhdenjaksoisesti henkilöille, jotka ovat toimineet kiinteistöhoito- ja siivoustyön tai sihteerin- ja toimistotyön ammateissa tai myyntityössä. Lähes puolet niistä, joiden on maksettu soviteltua etuutta yli 36 kuukauden, on joko Palvelualojen työttömyyskassan tai Kunta-alan työttömyyskassan jäseniä. Mahdollisuus saada edelleen soviteltua työttömyysetuutta parantaa pienipalkkaisilla ja naisvaltaisilla aloilla toimivien

henkilöiden asemaa.

3. Valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu keskeisiä työmarkkinajärjestöjä, Kansaneläkelaitosta, Vakuutusvalvontavirastoa ja Työttömyyskassojen yhteisjärjestöryhtä.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

työttömyysturvalain 15 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 15 luvun 1 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1240/2004, seuraavasti:

15 luku

Voimaantulosäännökset

1 §

Voimaantulo

Sen estämättä, mitä tämän lain 4 luvun 6 §:n 1 momentissa säädetään, soviteltua työttömyysetuutta voidaan enimmäisajan

täyttymisestä huolimatta myöntää 4 luvun 1 §:n 1 momentin 1—4 kohdissa tarkoitetulle henkilölle työttömyysajalta 31 päivään joulukuuta 2007 saakka.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 4 päivänä marraskuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Tuula Haatainen*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

työttömyysturvalain 15 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 15 luvun 1 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1240/2004, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 luku

15 luku

Voimaantulosäännökset

Voimaantulosäännökset

1 §

1 §

Voimaantulo

Voimaantulo

Sen estämättä, mitä tämän lain 4 luvun 6 §:n 1 momentissa säädetään, soviteltua työttömyysetuutta voidaan enimmäisajan täyttymisestä huolimatta myöntää 4 luvun 1 §:n 1 momentin 1—4 kohdissa tarkoitetulle henkilölle työttömyysajalta 31 päivään joulukuuta 2005 saakka.

Sen estämättä, mitä tämän lain 4 luvun 6 §:n 1 momentissa säädetään, soviteltua työttömyysetuutta voidaan enimmäisajan täyttymisestä huolimatta myöntää 4 luvun 1 §:n 1 momentin 1—4 kohdissa tarkoitetulle henkilölle työttömyysajalta 31 päivään joulukuuta 2007 saakka.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 200.*

*Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä
lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimen-
piteisiin.*